

# מעדני אשר

גיליון שי"ג  
(שנה ט')  
פרשת וישלח תשע"ב  
י"ל ע"י  
מכון "מעדני אשר"

## איך היה מותר ליעקב לשלוח בהמות גסות לעשיו הרי אסור לתת בהמה גסה לגוי?

בפרשתן ל"ב י"ד ויקח מן הבא בידו מנחה לעשיו וגו' פרות ארבעים ופרים עשרה אתונות עשרים וגו'.

יש להקשות: איך היה מותר ליעקב לשלוח בהמות גסות לעשיו, הרי יעקב קיים את כל התורה כמו שאמר ותרי"ג מצות שמרתי, והרי קימ"ל ע"ז י"ד ע"ב אין מוכרין בהמה גסה לנכרי והוא הדין שאסור לתת מתנה ובגמ' ט"ו ע"א מבואר הטעם גזירה משום נסיוני פירוש דזמנין דזבנה ניהליה סמוך לשקיעת החמה דמעלי שבתא וא"ל תא נסייה ניהליה ושמעיה ליה לקליה ואזלא מחמתיה וניחא ליה דתיזיל, והוא ליה מחמר אחר בהמתו בשבת, והמחמר אחר בהמתו בשבת חייב חטאת, א"כ מדוע יעקב לא נזהר בהאי הלכה, כד מקשה הגר"ח קנייבסקי שליט"א בפרשתן בספרו טעמא דקרא, וכן בספר ישיר משה בפרשתן.

### איכא כמה תרוצים:

- א. כיון שיעקב חשב שאינו יכול לפייסו רק בדברים אלו ששולח לו, כגון בהמה גסה הוויא ליה בגדר פקוח נפש מחמת סכנה שיהרגנו, לכן היה מותר לשלוח לעשיו בהמות גסות, מעדני אשר.
- ב. ע"פ מה שכתב האור החיים הקדוש פרשת תולדות דהיא דהיה לאברהם איזה צורך, לא שמר את התורה, א"כ כאן שהיה לו צורך היה מותר, מעדני אשר.
- ג. ע"פ מה שכתב בפתח עינים חולין ה' וכן כתב ברדב"ז ח"ב סימן תרצ"ו דהאבות לא היה נזהרים בדרבנן רק בערובי תבשילין, לפי הנ"ל א"ש, מעדני אשר.
- ד. ע"פ מה דאמרין בגמ' ע"ז ט"ו ע"א, וכן נפסק ביו"ד סימן רנ"א סק"ב רב אדא שרא לזבוני חמרא אידא דספסירא, אי משום נסיוני הא לא ידעה לקליה דאזלא מחמתיה, א"כ כאן ששלח את הבהמות ע"י שליח כמו שכתוב בפסוק וישלח ביד עבדיו, ליכא חשש, כד תירץ הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו טעמא דקרא.
- ה. היכא דאינו מכיר את קולו מותר למכור ולתת וכן עוד לא הכיר את קולו, שהרי לכן נאמר ויקח מן הבא בידו שלא הספיק להכיר את קולו, לכן לא היה חשש איסור, כד תירץ הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו טעמא דקרא.
- ו. סבירא ליה כרבי יהודה ע"ז ע"ב דסבירא ליה דמותר למכור בהמות שבורין לנכרי, והנה מבואר בחז"ל דכל הבהמות ששלח לעשיו היו בעלי מומין, והיה אלו מומין דומין לשבורה שאינה ראויה למלאכה, לכן היה לו מותר לתת בהמה גסה לעשיו, כד תירץ בספר ישיר משה בפרשתן, ובענין איך שלח לו בהמה דקה שגם אסור למכור לנכרי עיין בתפארת יהונתן בפרשתן, וכן בבנין דוד בפרשתן, ולפי כמה תרוצים שהבאתי מתורץ נמי קושיא הנ"ל.

## מה מהני מה שלח יעקב לעשו בעלי מומין הרי בן נח מותר להקריב בהמות בעלי מומים?

בפרשתן ל"ב ט"ז ע"זים מאתים ותישים עשרים רחלים מאתים ואילים עשרים.

איתא במדרש בפרשתן ששלח לו בעלי מומין שאינם ראויים להקרבה.

ובבעל הטורים כתב לפי זה דבר נפלא: דלכן סוף תיבות של כולם מ"ם, לפי ששלח לו בעלי מומין שאינן ראויין להקרבה.

ובמדרש תלפיות בפרשתן כתב שלכן כתוב "ויקח מן הבא בידו" לומר ששלח לו רק שבורים ובעלי מומין שצריכים להחזיקם ביד.

יש להקשות: הרי לבן נח בעלי מומין כשרים להקרבה ע"ז ה' ע"ב א"כ לא הרויח כלום מה שעשה את זה בעל מום, שהרי עדיין ראוי להקרבה, וליכא למימר שעשה את כל הבהמות מום של מחוסר אבר דזה פוסל בבן נח, דלא מיסתבר שרצה לפייסו ושלח לו כזה דורון שהוא מחוסר אבר, כד מקשה בספר חורש וחושב בפרשתן.

### איכא כמה תרוצים:

- א. נראה ששלח לו בהמות טרפות, שזה גם נכלל בלשון בעלי מומין, וטריפה אסור לבן נח, והנה טרפות הניכרות בחוץ בודאי לא שלח לדורון רק שלח לו אותן שהיו טרפות מבפנים, ויעקב הכיר בהם שהם טרפות, ע"פ מה שמובא בדרכי משה יור"ד סימן ל"ה מצאתי כתוב בשם רבי יהודה החסיד שאמר שיש להעביר היד על גבי בהמה ולמשש בעודנה חיה, אם תשפיל את עצמו לארץ, אז נדע כי בודאי כשרה הוא, ואם לאו הוא טריפה ונתן בו סימן "לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה" ובודאי לא נעלם מיעקב סימן זה מיעקב אבינו, ולכן ידע ע"פ הסימן הזה כי המה טרפות, וזה כוונת הפסוק "ויקח מן הבא בידו" כלומר מאותן שנשאר בידו ולא השפילו את עצמם לארץ אותם שלח לעשו כי זה סימן שטרפות הם, כד מובא בספר פרח לבנון בשם הגאון רבי גבריאל זאב מרגליות ז"ל, ועיין בהר צבי.
- ב. הכוונה ששלח לו בהמות שאינם ראויין לו ליעקב לקרבן, ולא ששלח אלו שאינם ראויין לעשו, כי לבני נח לא נאסר כי אם מחוסר אבר, ומחוסר אבר בודאי לא שלח לו לעשו, כד תירץ בספר חורש וחושב בפרשתן.

## כולל בוקר "הלכות שבת" – מרכז תורני רמת הצפון ירושלים

בנשיאות מורינו הגאון רבי יעקב אברהם כהן שליט"א  
ברכות מאליפות ומרובבות

יעלו ויבואו ברכותינו עלי ראש ידידינו היקר, האי גברא יקירא, עובד את ה' ביראה טהורה, נערץ על כל מכיריו, איש חמודות ורב תבונות, יראת ה' היא אוצרו, גריס באורייתא בתדירא, בתורת ה' חפצו ובה יגהה יומם ולילה, פה מפיק מרגליות בשפה ברורה, מוכתר בכל מידה נכונה,

### הרה"ג יהזקאל סג"ל לבדא שליט"א

ראש החבורה בכללינו

### עמו נגילה בשמחתו הגדולה בהולדת הבת במזל טוב ובשעטו"מ

יה"ר שיזכה לגדלה לתורה ולחופה ולמעש"ט מתוך שמחה ונחת דקדושה מלא חפניים מכל יוצאי חלציו עם אושר עושר וכבוד, בריות גופא ונהורא מעליא, וסיעתא דשמיא בכל העניינים עדי נזכה בקרוב לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן

המברוכים לאנחי  
גברי הכאן  
ע"כ מ"א פ"ד: וידיך מלא אגרא

## מדוע קבר יעקב את עבודה זרה של שכם באדמה

### הרי עבודה זרה צריך לאבד ולא לקבור?

**בפרשתן ל"ה ד' ויתנו אל יעקב את כל אלהי הנכר אשר בידם וגו' ויטמון אותם יעקב וגו'.**

**יש להקשות:** על יעקב אבינו ששמר כל התורה כולה כמו שכתוב עם לבן גרתי ותר"ג מצות שמרתי, א"כ כשנתנו לו בני ביתו את אלהי הנכר שהיה להם משלל שכם, אמאי גזים דכתיב ויטמן אותה תחת האלה אשר עם שכם, הוה ליה לאבדם ולשורפם כיון דדינם בשרפה ולא בגניזה דקימ"ל עבודה זרה מ"ג ע"ב עבודה זרה מפרר וזורה לרוח או מטיל לים, ואינם מן הנקברים, כך מקשה הרמב"ן בפרשתו, וכן בספורנו, וכן הרא"ש בפרשתו, וכן בתורת חיים עבודה זרה נ"ב ע"א, וכן בשו"ת צמח צדק אבן העזר סימן קס"ג.

### איכא כמה תרומים:

**א. בני יעקב לא לקחו עבודה זרה ומשמשיה משכם עד שנתבטלה והותרה להם, שהעכו"ם מבטל עבודה זרה בעל כרחו עבודה זרה מ"ג א' והנה היא מותרת להם, אבל יעקב צוה להסיר אותה לטהרת הקדש שיהיו ראויים לעבוד את השם ולהקריב לפניו קרבן, כאשר צוה להם בטבילה וחלוף הבגדים, והיה די להם בקבורה, ולכן טמן אותם תחת האלה במקום שלא יעבד בו ולא יזרע, כך תירץ הרמב"ן בפרשתו, וכן כתב הספורנו בראשית פרק ל"ה.**

**ובשו"ת יהודה יעלה חלק א' יורה דעה סימן כ"ט מקשה על הרמב"ן:** יש להבין שעמד על העבודה זרה שהטמין יעקב בקבורה ולא דנם בשחיקה ושריפה, הויה ליה להקדים לתמוה על לקיחת בניו העבודה מתחילה ועברו על לא תביא תועבה.

**ומתריץ:** דיש לומר כדעת הר"י חיים בתוס' ע"ז דף כ"א בשם ירושלמי דלאו לא תביא תועבה אל ביתך דייקא בא"י המיוחד לנו קאי ולא בח"ל ע"ש ולפ"ז נ"ל והכנעני אז בארץ עדיין לא זכו אבותינו בא"י אז לא היו מזהירים בזה ולא תביא תועבה לביתך ויעקב הזהירם שוב מ"מ על ולא ידבק.

**ב. לכן לא ביער את זה, כדי להראות שלא קיימו את תנאים שלא לעבוד עבודה זרה, כך תירץ הרא"ש בפרשתו.**

**וכן כתב במושב זקנים בפרשתו וז"ל כי היו סבורים שאם ירדפו אחריהם מלכים אחרים ויאמרו כבר קיבלו עליהם מלעבוד עבודה זרה, ואתם למה הרגם אותם, נאמר להם על שלא קיימו תנאים, והמופת שלא בטלום, וכשם שלא קיימו בעבודה זרה כך לא קיימו תנאים על המילה ברצונם, אבל נתחרטו אח"כ, א"כ מן הדין היה כשהרגנום.**

**ג. לא היה בידו להוליק לים המלך כי בדרך היה ואי אפשר לו זה, וגם לא היה יכול לשרפה פן יתעבב בזה ויתאספו עליו העמים אשר סביבותיו, כך תירץ ברבינו בחיי בפרשתו, וכן בספר הכתב והקבלה בפרשתו.**

**ד. אי אפשר לומר כהרמב"ן דאי מטעם טהרת הקודש, הלא כל בגדיהם וכליהם הוליכו עמהם עד שיטהרו אותם, ולמה לא הוליכו את אלו עמהם כיון שהיו מותרים, אלא שנתכוונו שלא לזכות בהם, ולפי שלא נתבטלו עדיין לא רצו להוליק עמהם ע"ז אף שלא זכו בהם, כדכתיב זכריה י' י"א עבר בים צרה על שהוליכו עמם פסל מיכה סנהדרין קג ב' אף שלא עבדוהו באותה שעה ח"ו, לכך הטמינו יעקב תחת האלה, ואפשר דהאלה עצמה היתה לשם ע"ז לכך הטמינו אותו תחתיו ולאחר זמן יבטל אותם ע"י נכרי, כך תירץ בפנים יפות בראשית פרק ל"ה.**

**ה. הנה איתא בתורת חיים על הא דאיתא בגמ' עבודה זרה נ"ב ע"מ א' מניין לעבודת כוכבים ומזלות של ישראל שטעונה גניזה, כתבו התוספות פירוש ביעור כמו עגל ששחקהו וזרוהו, ולא**

משמע כן מדנקט לישנא דגניזה, ולא קאמר מניין שטעונה שריטה או מניין שצריכה לאבדה כדכתיב אבד תאבדון פסלי אלהיהם תשרפון ועוד דקרא ושם בסתר לא משמע שרפה ואבדה אלא גניזה ואידך נמי דיליף ממזבח משמע גניזה ככלי שרת שגזוזם ולעיל נמי נקט ש"ס השתא גניזה בעי ובעגל נמי בגניזה בעלמא הוה סגי ליה אלא בשביל כבודן של ישראל שחקהו וזרוהו או כדי לבדוקן כסוטות כמ"ש התוס', וכן משמע קצת מדברי הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהלכות עבודת כוכבים ומזלות שכתב שם כיצד מאבד עבודת כוכבים ומזלות כו' שוחק וזורה לרוח או שורף ומטיל לים המלח, וגבי עבודת כוכבים ומזלות של ישראל כתב עבודת כוכבים ומזלות של ישראל אינה בטלה לעולם אלא אסורה בהנאה לעולם וטעונה גניזה משמע דלא בעי לשוחקה ולשורטה אלא בגניזה סגי לה, לפי הנ"ל אתי שפיר מדוע כשנתנו לו בני ביתו את אלהי הנכר שהיה להם משלל שכם גזים דכתיב ויטמן אותה תחת האלה אשר עם שכם דכיון שכבר קנאום בני ביתו, הוה להו כעבודת כוכבים ומזלות של ישראל, והטור בס"י קמ"ו ובשו"ע שם כתבו סתמא כיצד מבער עבודת כוכבים ומזלות שוחק וזורה לרוח כו' משמע דס"ל דאין חלוק בין עבודת כוכבים ומזלות דעובדי כוכבים ומזלות לשל ישראל ולא משמע כן כדפירשתו.

### האם אשה אינה יכולה לבטל עבודה זרה?

**הנה האור החיים** פרק ל"ה פסוק ב' הקשה ואם תאמר למה לא בטלו אותם נשי אנשי שכם קודם שבאו לידם כאומרם ז"ל ע"ז מג א' גוי מבטל עבודה זרה בעל כרחו ואפילו עבודה זרה של חברו.

**ומתריץ:** כי הנשים דינם כקטנים ואין הקטנים מבטלים עבודה זרה, וכמו דאמרין בגמ' עבודה זרה מ"ג ואמרו שם ז"ל ושמע מינה היודע בטיב וכו' ושאינו יודע בטיב עבודה זרה ומשמשיה אינו מבטל ע"כ, והנשים דינם כקטן.

**ובכלי חמדה בפרשתן תמה על זה:** דלא מצאנו בשום פוסק שאשה לא תוכל לבטל עבודה זרה.

### כשאדם כותב לחבירו בשטר עד איזה יום מסוים

#### האם זה כולל נמי אותו יום?

**בפרשתן ל"ב ל"ג ע"ל כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה עד היום הזה.**

**הנה הש"ך** חושן משפט סימן מ"ג ס"ק מ"ה כתב דאם אדם כתב לחבירו בשטר עד היום הזה, הכונה דלשון עד היום הזה הוא בכל מקום עד עכשיו.

**ומביא ראיה:** מהפסוק הנ"ל על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה עד היום הזה, דהכוונה ועד בכלל, א"כ ה"ה כשכותב שטר זה עד בכלל.

**ובחתם סופר** סוכה מ"א עמוד ב' **תמה עליו:** וז"ל מה ענין על כן לא יאכלו ב"י את גיד הנשה עד עצם היום הזה לענינינו, התם לא הוזכר על איזה יום מדבר אלא לא יאכלו גיד הנשה עד היום הזה שהקורא עומד בו והוא לעולמי עולמים כל הקורא מקרא זה אומר עד היום הזה שהוא עומד בו משא"כ כשהזמן מבואר בשטר וכותב עד היום הזה המוזכר בשטר וכן בקרא עד עצם היום הזה שמבואר שהוא יום הביאכם שהוא ט"ז ניסן כוונתו עד תחלת אותו היום ולא עד בכלל.

**איך סידר יעקב את המשפחה בסדר קדימה ואיחור  
כשיצא מלחמה עם עשיו הרי זה איסור?**

בפרשתנו בראשית ל"ג וישם את השפחות וילדיהן ראשונה ואת לאה וילדיה אחרונים ואת רחל ואת יוסף אחרונים.

וכותב רש"י: אחרון אחרון חביב.

וביותר מבאר זאת היונתן בן עוזיאל וז"ל ושווי ית לחינתא הינן ובניהן בקדמיתא, ארום אמר אילו אתי עשו לחבלא ברוביא, יעביד באילן ובגו פתגמא הדין נקום ונגח עמיה קרבא.

וכן כתב בפירושו הרד"ק: אחרון חביב אולי ינוח כעסו בהריגת הראשונים ויניח האחרונים.

**יש להקשות:** על יעקב איך סידר את המשפחה לפי סדר קדימה ואיחור, הרי זהו תוספתא מפורשת בפ"ג דתרומוות הלכה כ"ג דסיעה של בני אדם שאמרו להם נכרים תנו לנו אחד מכם ונהרגוהו ואם לאו הרי אנו הורגין את כולם, יהרגו כולם ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל, וכך נפסקה ההלכה בפשטות ברמב"ם בפ"ה מה' סוה"ת ח"ה, וכן בש"ע י"ד סי' קנ"ז סעי' א' ואיך נהג על כגון דא יעקב לסדר סדר של קדימה להריגה, כך מקשה בפרדס יוסף בפרשתו, וכן בשו"ת ציץ אליעזר חלק י"ח סימן ס"ט.

**וכותב בציץ אליעזר דקשה לומר:** דיאע"ה סבור היה שישנו דין קדימה של הצלה משום יחוס כמפורט במשנה דפ"ג דהוריות ויהיה ראיה מזה שנאמרה אפילו כשעל הפרק שעומד הוא בהצלה של פיקוח נפש ממש, ולכן בא עלה מכח יחוס ואהבה, ועוד אפילו כי כן שישנו בזה דין קדימה משום יחוס, הא זהו רק בלהיות בשב ואל תעשה להשני, ולהקדים הגשת ההצלה למיחוס, אבל לא לבוא ולהיות בזה בקום ועשה לעשות מעשה להעמיד את השני בשורה הקדימית כדי להציל עי"כ את המיחוס שיעמידנו לאחוריו, ועיון במשך חכמה פ' מקץ עה"פ אחיכם אחד יאסר מ"ש לבאר שהאחים לא רצו מרצון עצמם למסור האחד מהם ליאסר מכת דין התוספתא ה"ז דיהרגו כולם ואל ימסרו נפש אחת מישראל ע"ש עי"ש בציץ אליעזר מה שתיריך.

**האם כשאדם כותב שזה דבר אחרון  
האם יכול להיות שיש עוד דבר אחר?**

הנה בשו"ת הרשב"א חלק ד' סימן קפ"ז הביא מה שאחד מהפוסקים טען שכבר לא יהיה בית מקדש משום דכתוב גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון, מן הראשון הנה שקראו אחרון, ואם יש אחר לאחוריו, לא יקרא לזה אחרון, א"כ ראיה שכבר לא יהיה עוד בית המקדש.

**וכתב הרשב"א:** שלא קראו אחרון, אלא בהצטרף אל הראשון ומביא ראיה מהא דכתוב בפרשתו וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, ואת לאה וילדיה אחרונים, ואת רחל ואת יוסף אחרונים, הנה קראה ללאה וילדיה אחרונים, אע"פ שרחל ויוסף אחרונים להם, אלא שקראם אחרונים בהצטרף אל השפחות וילדיהן.

**וכן כתוב בתוספות יום טוב** דמאי פרק ז' וז"ל ושמעתי שמן הכתוב הזה תשובה לשואל בפרשת חגי ב' גדול יהיה כבוד הבית האחרון שעל בית שני נאמר, ונמצא שאין עוד שלישי, והתשובה שפירושו כמו אחרונים דלאה, שיש עוד יוסף ורחל אחרונים לה כן בית שלעתידי שיבנה במהרה בימינו יהיה אחרון לזה השני.

ברכת מזל טוב להגאון המפורסם  
רבי יצחק אייזיק ברוך קליינמן שליט"א  
רבה של שכונת הפזיבה – קנה בוסם בית שמש  
לרגל שמחת נשואי בנו  
הבה"ח המופלג ישראל ניי"ו עב"ג במז"ט  
יהא רעוא שיוכה לראות נחת מכל יוצאי חלציו  
ויצליח בכל אשר יפנה

**האם יש איסור לצאת לבד בלילה?**

בפרשתנו ל"ב כ"ה יצאק איש עמו עד עלות השחר.

**איתא בגמ'** חולין צ"א ע"א אמר רבי יצחק מכאן לתלמיד חכם שלא יצא יחידי בלילה.

נחלקו הפוסקים האם האיסור זה רק לתלמיד חכם או דימלא לכל אדם יש איסור ללכת לבד בלילה.

**שיטת התוס'** חולין צ"א עמוד א' בשם רבינו תם דדוקא נקט תלמיד חכם משום דמזיקין מתקנאים בהם כדאמרין בגמ' ברכות נ"ד ע"ב ג' צריכין שימור מלך ות"ח וחתן, והא דאמרין בגמ' פסחים ב' ע"א לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב, דמשמע כל אדם מדלא נקט תלמיד חכם, התם מיירי ברחוק מן העיר מפני המכשולות והליסטים, אבל בתוך העיר רק לתלמיד חכם יש איסור.

**יש להקשות:** דהרי בגמ' ברכות מ"ג ע"ב אמרין דאם יש לו שעה קבועה שהולך בלילה יחידי מותר ללכת וכאן כתוב שאסור, עיין מלא הרועים חולין צ"א שהקשה כן, ותיריך בכמה אופנים.

**אבל שיטת התוס'** פסחים ב' ע"א בשם ר"י דבשאר כל אדם נמי שייך מפני המזיקין מדמייתי עלה מקרא דאל תצאו איש מפתח ביתו.

**יש להקשות:** א"כ מדוע נקיט בגמ' שתלמיד חכם אל יצא יחידי בלילה, הרי האיסור שייך בכל אדם, כך מקשה המהרש"א חולין צ"א ע"א.

**ומתריך:** נקט ת"ח לרבותא דלא תימא תורתו משמרתו מן המזיקים ומותר לו לצאת בלילה קמ"ל שלא יסמוך עליו וכל שכן שאר אדם בודאי אסור.

**וכן משמע בגמ'** חגיגה ג' ע"ב שלכל אדם יש איסור לצאת דאמרין התם איזה שוטה היוצא יחידי בלילה, חזינן שלכל אדם אסור.

**ובאחרונים הקשו:** מהא דאיתא בגמ' פסחים קי"ב ע"א לא יצא יחידי בלילה לא בלילי רביעיות ולא בלילי שבתות, מפני שאגרת בת מחלת, היא ושמונה עשרה רבוא של מלאכי חבלה יוצאין, וכל אחד ואחד יש לו רשות לחבל בפני עצמו, חזינן שמזיקים נמצאים רק בליל רביעי ושבת, כך הקשה בטורי אבן שם, וכן בפתח עינים שם עי"ש מה שתרצו.

**ולענין הלכה:** קימ"ל יורה דעה קט"ז דלכל אדם אסור לילך יחידי בלילה, האם בזמננו מותר לצאת יחידי כיון שיש אור ברחוב דנו בזה הפוסקים ומחמת חוסר מקום אין להאריך.

**האם לתלמיד חכם פחות משוה פרוטה הויא נמי ממון?**

בפרשתנו ל"ב כ"ה ויותר יעקב לבדו.

**איתא בגמ'** חולין צ"א ע"א אמר רבי אלעזר שנשתייר על פכין קטנים, מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממוןם יותר מגופם, לפי שאין פושטין ידיהן בגזל.

**הנה המהרש"א** בחדושי אגדות, וכן כתב ב"ב ט"ז, וכן המהר"ם שיף סוף מסכת ב"ב קמא כתבו חידוש צדיקים שחביב עליהן ממוןם כדרך שאמרו ת"ח מדקדקין על פחות משוה פרוטה.

**הנה ברש"ש שם הקשה:** דלא מצינו חידוש זה לא בחז"ל ולא במדרשים.

**יש להקשות:** הרי בני גד ובני ראובן שחבבו ממון יותר מנפשות, נאמר עליהם לב כסיל לשמאלו כדאיתא במדרש רבה, א"כ איך אמרין צדיקים ממוןם חביב עליהם יותר מגופם, כך מקשה בתורת חיים סנהדרין ע"ד ע"א.

**ומתריך:** דכל היכא דאיכא למיחש שיבא ממון לאיבוד והוא שם נפשו בכפו להציל ממוןו לאו כסיל הוא, ושאיני בני גד ובני ראובן שאמרו גדרות צאן נבנה למקנינו וערים לטפנו אע"ג דלא הוה להו למיחש לאיבוד ממוןם אם יבנו ערים לטפם תחילה כיון שעדיין לא עברו את הירדן.

# מכתבים למערכת

## איד דר יעקב בבית חמוי עשרים שנה הרי זה איסור

מה שהקשתם על הא דכתוב בפרשת ויצא לאי"כ מביא יעקב אמר זה לי עשרים שנה בביתך, דיש להקשות הרי יעקב קיים כל התורה, ואיך עבר על הא דאיתא בגמ' קדושין י"ב ע"ב דרב מגניד על חתנא דרוד ב"ה חמוי, אי"כ איך גר שמ, ותרצתם בבש"ה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמואל קותח נראה שליט"א הוסיף בחיוב הדת

הרה"ג רבי דוד ליסניץ שליט"א ראש כולל הגליל התלמודי ת"א

הרה"ג רבי משה יהודה פריד שליט"א ראש כולל מאור התלמוד ס. פאלא בחול

הרה"ג רבי מנחם מנחם דאוויד שליט"א ירושלים

הרה"ג יקותיאל יהודה משה דנציגר שליט"א מודיעין עילית

הרב שלמה יהודה פלדמן שליט"א אשדוד

הרב יעקב ישראל לוי שליט"א בית שמש

הרב יוסף דויטש שליט"א בני ברק כולל תורה וחסד

הרב שמעון דרוק שליט"א ירושלים

הרב יואל אברהם מושקוביץ שליט"א ירושלים כולל פאמפאר

נראה לתרץ, ע"פ מה דכתב רש"י קדושין י"ב ב"טעם הדבר שאסורא לחתן לגור בבית חמוי שמה יכשל בחמורו, והנה רש"י כתב על הפסוק ותגד לאביה לפי שאמה מתה אי"כ לא היה חמוי רוק חמוי, ושוב ליכא חשש לכן היה מותר לגור שם. הרב יוסף דויטש שליט"א בני ברק והרב שמעון דרוק שליט"א ירושלים הוסיפו לבאר ואע"פ דברש"י פ"ק ל"ז פסוק כ"ז ב"ד"ה בחמורו מביא שאחרי שיעקב הגיע ללבן נולדו ללבן בנים, זה היה מאשה אחרת, ובה אין איסור דרק בחמורו ממש האיסור כמו שכתוב בגמ' הוחר מחתנה הראשון.

הגאון רבי יהושע העשיל פארווא שליט"א פאמפאר

נראה לתרץ, דבכ"ל יקר כתב שיעקב גר בבית לבן רק חודש אחד, אבל בשאר הזמנים היה מתגורר בשדות, אי"כ לפי הג'יל אתי שפיר דהוי חודש אחד נקרא רק דירת ערא ומסתבר שאין איסור, ואע"פ שאין ראיה לדבר וזכר לדבר יש, דהרי הדר בבית הבירו כל ל' יום פטור ממזוה.

הרה"ג רבי חיים דוד קרוקער שליט"א בארא פארק כולל נהר פתח חיים

מה שהבאתם לתרץ, בשם הפוסקים דלכן היה מותר לגור בבית חמוי, דהאבות לא קיימו את התורה קודם שניתנה רק במדבר, לכן לא חשש לאיסור זה, יש להעיר דהרי רש"י מביא בפרשת וישלח דיעקב אמר ותרצתם מצות שמרת, חזון דכן קיים את התורה.

## מדוע יעקב היה צריך לתת סימנים הרי היה יכול לזוהת את רחל על פי הקול

מה שהקשתם בשם אחרונים מדוע יעקב היה צריך לתת סימנים לרחל כדי שיוכל לזהות אותה, הרי היה יכול לזהות אותה ע"פ הקול, דהרי בגמ' נישן כ"ג א. הל"ה צ"ו אמרין היאך סומא מותר באשתו, והיאך בני אדם מותרין בנשותיהן בלילה, אלא בטביעות עינא דקלא, אי"כ היה יכול לזהות אותה ע"פ הקול, ותרצתם בשלשה אופנים.

הרב יונה צבי רוטנברג שליט"א ירושלים

הרב שלמה כהן שליט"א מודיעין עילית

הבה"ח מרדכי צבי מליק נ"י ישיבת אור ישראל פתח תקוה

נראה לתרץ ע"פ מה דמבואר בב"ח קדומים בשם רבינו אפרים דרחל וראה הו תאמות זהות, אי"כ לכן לא סמך על טביעות עינא דקלא.

## האם יש איסור לישון בבית המדרש

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאמרין בגמ' מילה כ"א ע"א שאלו תלמידיו את רבי זירא כמה הארכת ימים וכן הדברים שאמר להם "ולא ישנתי בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת ערא" משמע מדבריו דמדינא שרי אלא שהחמיר על עצמו שלא לישן בבית המדרש ממידת חסידות, דאם לא כן מאי ברותא, וקשה הרי רב זירא גופיה סבירא ליה דאסור לישון בבית המדרש דהרי הוא אמר סנהדרין כ"א ע"א הו"שן בבית המדרש תורתו נעשית לו קרעים שנאמר וקרעים תלביש נומה, אלמא לאו שפיר דמי לישון בבית המדרש, ותרצתם בחמשה אופנים.

הגאון רבי ישראל שורץ שליט"א רב באב"ד תל ציון ראש כולל תלמידי הכת"ס, ירושלים בישיבת סוכמטוב

הרב משה גרין שליט"א ירושלים

נראה לתרץ דמדרכם היה שהיו לומדים בע"פ הרב אמר ההלכה ובעת שיאמר הלכה אכן ישן השומע או לא יודע כל ההלכה אלא מקצת מה שמע קודם שישן והמקצת אחר שניער, לכן אמרו על זה כשישן בבית המדרש תורתו נעשית קרעים קרעים דהלא לא שמע כל ההלכה, ומדרכם היה שאח"כ חזרו כל אחד מהלכה מה שמע מהרב ומצינו שהיו ישנים בבית המדרש כמו שמבואר בגמ' ברכות כ"ה ע"א הני גני וחיני נסו והתלמידים הגם שהיו ישנים לא היה תורתם נעשית קרעים דהוי ישנים רק בחורה, אבל בעת ורבי זירא לא ישן בבית המדרש אפילו בכעת שחור ההלכה ששמע. מעדני אשר: יש לציין דוכיתם לכיון לספר עין אליהו סנהדרין ס"ט ע"א שתירץ כן, ומחמת חוסר מקום בשבוע שעבר צינתו את המראה מקום ולא מ שאומר.

## איד אירע ליעקב תקלה שישן במקום קדוש הרי אין חמ"כ מביא תקלה ע"י צדיקים

מה שהקשתם בשם החתם סופר על הא דכתוב ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, וברש"י שאילו ידעתי לא ישנתי במקום קדוש, דיש להקשות אך ארע תקלה ליעקב שנשכח וישן במקום קדוש, ואע"פ שיעקב לא היה מצוה, הרי מ"מ קיים כל המצוות, ותרצתם בשלשה אופנים.

הגאון רבי ניסן נומאן שליט"א הוסיף וזכיר מאס"י בית שמש

נראה לתרץ דשאני יעקב שהיה כמצוה מפי הגבורה כמו שכתוב בגמ' סנהדרין צ"ה ע"ב וטובא ג"כ ברש"י שאמר הקב"ה צדיק זה בא לבית מלוני ופטור בלא לינה, מיד בא השמש, וכיון שהיה מצוה מפי הגבורה אין כאן איסור השני ע"פ מה שכתב בבית האוצר להנ"ל ענין חלק א' כ"ל כ"ד דהא דאין הקב"ה מביא תקלה ע"י צדיקים היינו דווקא בשונג, אבל באונס לית לן כה דלא מקרי תקלה, אי"כ יש לומר שיעקב נאנס בשינה ולא מקרי תקלה כלל השלישון ע"פ מה דאיתא במדרש ויקץ יעקב משנתו אל תקרי משנתו אלא ממשנתו היינו מליטודו, הרי שלמד אי"כ לא היה תקלה.

הרב דוב בער רייכמן שליט"א כולל מתיבתא ירושלים

נראה לתרץ בעוד ג' אופנים (אחד) שהיה כמצוה מפי הגבורה כמו שכתוב בגמ' סנהדרין צ"ה ע"ב וטובא ג"כ ברש"י שאמר הקב"ה צדיק זה בא לבית מלוני ופטור בלא לינה, מיד בא השמש, וכיון שהיה מצוה מפי הגבורה אין כאן איסור השני ע"פ מה שכתב בבית האוצר להנ"ל ענין חלק א' כ"ל כ"ד דהא דאין הקב"ה מביא תקלה ע"י צדיקים היינו דווקא בשונג, אבל באונס לית לן כה דלא מקרי תקלה, אי"כ יש לומר שיעקב נאנס בשינה ולא מקרי תקלה כלל השלישון ע"פ מה דאיתא במדרש ויקץ יעקב משנתו אל תקרי משנתו אלא ממשנתו היינו מליטודו, הרי שלמד אי"כ לא היה תקלה.

הרה"ג רבי יעקב מאיר שפירא שליט"א ראש כולל שאן חפה

נראה לתרץ, שאין איסור מרא מקדש רק בבית הכנסת שקיים כבר, ולא במקום שיש הרגש קדושה כיעקב אבינו שהרגיש שזה מקום קדוש שהרי סוף כל סוף לא היה מקום קדוש בפועל.

הבה"ח בן ציון זלמנוביץ נ"י ישיבת צאנז תנ"ה

הבה"ח יקותיאל יהודה דייטש נ"י ישיבת צאנז תנ"ה

נראה לתרץ ע"פ מה שכתב הרמב"ן הל"ה ה' דרך במקום לאחריים אין הקב"ה מביא תקלה ע"י צדיקים, אבל לעצמן מביא הקב"ה תקלה, לפי הג'יל אתי שפיר, דהרי כאן היה התקלה ליעקב אבינו בעצמו, ולא מכוול לאחריים, לכן שפיר אירע תקלה על ידו.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: [leviber@gmail.com](mailto:leviber@gmail.com) לבידורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560 מי שמעוניין להצטרף אלפני המנויים נא להתקשר למערכת

## ישמח לב מבקשי ה'

ניתן להשיג את הספר **רץ כצבי** בחנויות הספרים

מאת **צבי רייזמן** – לוס אנג'לס

**בירורי הלכה: חנוכה • עשרה בטבת • תעניות • ד' פרישיות • פורים**

\* נושאים אקטואליים ומגוונים \* שאלות מצויות \* ידיעות רבות ומעניינות

\* שיעורים ומאמרים מקיפים ומרתקים בשפה ברורה וקולחת

<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הנדיב הנכבד הרב ישראל לוי שליט"א ירושלים לרגל שמחת הולדת בנו במז"ט יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג רבי יצחק קאף שליט"א ירושלים לעל"צ אביו הרב דוד שלמה בן הרב יעקב אשר ז"ל נלב"ע י"ט כסליו ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג רבי אביגדור פרנס שליט"א ירושלים מה"ס לב טהור לרגל שמחת נשואי בתו תחי' במז"ט עב"ג הבה"ח אהרן רוט נ"י מבחירי ישיבת מיר יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה</p>
<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב יקותיאל זלמן מוטעען שליט"א וילמסבורג לרגל שמחת היכנסת נכדו כמר אהרן עבי נ"י לעול התורה והמצוות בן לבנו הגאון רבי אשר ישעיה שליט"א דומ"צ בבית דינו של הרב לנ"א יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו לרגל שמחת היכנסת בנו כמר יעקב לוי שמואל דרדק נ"י לעול התורה והמצוות במז"ט יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב יחזקאל שלמון שליט"א ירושלים לרגל שמחת החלאקה לבנו כמר אליעזר נ"י יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה</p>